



١٤٢٣٨٨



# نگاشت جمعی تعمیم یافته در مدولهای بanax و یکریختی ها بین $C^*$ - جبرها

رقیه علوی

دانشکده‌ی علوم  
گروه ریاضی

تابستان ۱۳۸۹

پایان نامه کارشناسی ارشد

استاد راهنما:

دکتر سعید استاد باشی

۱۳۸۹/۹/۸

«حق چاپ برای دانشگاه ارومیه محفوظ می‌باشد»

پایان نامه خاتم : رقیه علوی

به تاریخ ۸۹/۵/۱۲

شماره ۲-۱۰۵۶

(به حروف کُلُّ مُحْمَّد)

۱۹۱۸

ج.ا.ب.م.

مورد پذیرش هیات محترم داوران با رتبه

قرار گرفت.

۱- استاد راهنمای و رئیس هیئت داوران: دکتر سعید استاد باشی

۲- داور خارجی: دکتر علی عبادیان

۳- داور داخلی: دکتر سعید شمس

۴- نماینده تحصیلات تکمیلی: دکتر حبیب اذانچیلر

## تقدیر و تشکر

به نام خداوند بخشنده و مهربان

سپاس و ستایش پروردگاری را سزاست که انسان را آفرید و به او نعمت تفکر  
را ارزانی داشت و او را شکر می گویم که لطف خوبیش را شامل حالم نمود تا  
موفق به نگاشتن این رساله شدم : پس هر چه هست لطف اوست و بس .

وظیفه خود می دانم از کلیه کسانی که مرا در به ثمر رساندن این مجموعه یاری  
کردند به خصوص استاد راهنمای دلسوز و مهربانم جناب آقای دکتر سعید استاد  
باشی و خانواده ام صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم .  
در پایان از زحمات جناب آقای دکتر علی عبادیان به عنوان داور خارجی ، جناب  
آقای دکتر سعید شمس به عنوان داور داخلی و از راهنمایی های تمامی دوستان  
و همکلاسی های عزیزم کمال تشکر و قدردانی را دارم .

تقدیم به

## پدر و مادر دلسوز و مهربانم

و تقدیم به

برادر شهیدم علیرضا

## فهرست مندرجات

۱	۱ تعاریف و مفاهیم اولیه و تاریخچه پایداری	۱
۱	۱.۱ مفاهیم مقدماتی از آنالیز تابعی	.....
۱۳	۲.۱ مدولها و ایده ال ها	.....
۱۷	۳.۱ اندازه مثبت و انتگرال گیری	.....
۱۹	۴.۱ تاریخچه پایداری	.....
۴۲	۲ نگاشت جمعی تعمیم یافته و یکریختی بین $C^*$ - جبرها	۲
۴۲	۱.۲ معادله تابعی فرد با $d$ متغیر	.....
۴۷	۲.۲ پایداری معادله تابعی فرد	.....
۶۲	۳.۲ یکریختی بین $C^*$ - جبرها	.....
۷۲	۳ پایداری یک معادله تابعی جمعی در فضاهای شبه با ناخ	.....
۷۲	۱.۳ مقدمه	.....

فهرست مندرجات

فهرست مندرجات

۷۴ ..... پایداری معادله تابعی ۳.۱ ۲.۳

۸۶ چکیده‌ی انگلیسی

# چکیده

این تحقیق بر اساس مقاله زیر نوشته شده است :

Choonkil Baak, Deok-Hoon Boo, Themistocles M. Rassias , Generalized additive mapping in Banach modules and isomorphisms between  $C^*$ -algebras , J. Math. Anal. Appl. 314 (2006) 150-161.

Keywords: Banach module over  $C^*$ -algebra; Functional equation in  $d$  variables; Hyers-Ulam stability;  $C^*$ -algebra isomorphism

فرض کنید  $X, Y$  فضاهایی برداری باشند نشان داده شده است که اگر نگاشت فرد  $f : X \rightarrow Y$  در معادله تابعی

$$rf\left(\frac{\sum_{j=1}^d x_j}{r}\right) + \sum_{\iota(j)=0,1} rf\left(\frac{\sum_{j=1}^d (-1)^{\iota(j)} x_j}{r}\right) = (d-l)C_l - (d-l+1)C_{l-1} + 1 \sum_{j=1}^d f(x_j) \quad s.t \quad \sum_{j=1}^d \iota(j) = l \quad (1)$$

صدق کند آنگاه نگاشت فرد  $f : X \rightarrow Y$  جمعی است. همچنین پایداری هایرز - اولام معادله تابعی (1) در مدول های بanax روی یک  $C^*$ -جبر یک دار ثابت شده است. همچنین ثابت شده است که هر دوسویی تقریباً خطی  $A \rightarrow B$ :  $h$ , از  $C^*$ -جبر یک دار  $A$  بروی  $C^*$ -جبر یک دار  $B$ , یک یکریختی  $C^*$ -جبر می باشد هرگاه

$$h\left(\frac{r^n}{r^n}uy\right) = h\left(\frac{r^n}{r^n}u\right)h(y) \quad (u \in A, y \in A, n = 0, 1, 2, \dots)$$

# پیش گفتار

این پایان نامه بر اساس مراجع [۱] و [۲] در ۳ فصل نوشته شده است.

در فصل اول به تعاریف، مفاهیم اولیه و تاریخچه پایداری پرداخته شده است که شامل چهار بخش می باشد که سه بخش اول آن شامل مباحثی از آنالیز حقیقی و آنالیز تابعی و جبرهای بanax می باشد. و در بخش اول آن مفهوم یک  $C^*$ -جبر بیان شده است. همچنین در بخش چهار به بررسی مفهوم پایداری و تاریخچه آن پرداخته شده است که در آن پایداری هایرز - اولام، پایداری هایرز - اولام - راسیاس و پایداری هایرز - اولام - راسیاس تعمیم یافته معادلات تابعی جمعی بیان شده است .

فصل دوم که قسمت اصلی پایان نامه را تشکیل می دهد در سه بخش نوشته شده است. که ابتدا معادله تابعی فرد با  $d$  متغیر و سپس پایداری معادله تابعی فرد در مدول های بanax روی یک  $C^*$ -جبر یکدار بررسی شده است. و بخش آخر این فصل به بررسی یکریختی ها ما بین  $C^*$ -جبرهای یکدار پرداخته است. هدف اصلی در این فصل حل و اثبات پایداری هایرز - اولام معادله تابعی

$$rf\left(\frac{\sum_{j=1}^d x_j}{r}\right) + \sum_{\iota(j)=0,1} rf\left(\frac{\sum_{j=1}^d (-1)^{\iota(j)} x_j}{r}\right) = (d-1)C_l - d-1 C_{l-1} + 1 \quad \sum_{j=1}^d f(x_j) \quad s.t \quad \sum_{j=1}^d \iota(j) = l$$

در مدول های بanax روی یک  $C^*$ -جبر یکدار می باشد. این نتایج را برای بررسی یکریختی های  $C^*$ -جبر مابین  $C^*$ -جبرهای یکدار به کار می برمیم.

فصل سوم شامل ۲ بخش می باشد که بخش اول، به معرفی فضاهای شبه – بanax و فضاهای  $p$  –

باناخ پرداخته است. بخش دوم به بررسی پایداری هایرز – اولام – راسیاس معادله تابعی :

$$\sum_{i=1}^m f\left(mx_i + \sum_{j=1, j \neq i}^m x_j\right) + f\left(\sum_{i=1}^m x_i\right) = 2f\left(\sum_{i=1}^m mx_i\right)$$

در فضاهای شبه بanax با استفاده از مقاله‌ای توسط آقای زمانی پرداخته است.

## فصل ۱

# تعاریف و مفاهیم اولیه و تاریخچه پایداری

### ۱.۱ مفاهیم مقدماتی از آنالیز تابعی

تعریف ۱.۱.۱ مجموعه نا تهی  $V$  را یک فضای برداری<sup>۱</sup> (خطی) روی میدان  $\mathbb{F}$  می نامیم، اگر  $V$  با عمل (جمع برداری) یک گروه آبلی بوده و به ازای هر  $v \in V$ ،  $\alpha \in \mathbb{F}$  داشته باشیم:  $\alpha v \in V$ . (این عمل را ضرب اسکالار می نامیم). همچنین به ازای هر  $\alpha, \beta \in \mathbb{F}$  و  $v, w \in V$  داشته باشیم:

$$\alpha(v + w) = \alpha v + \alpha w \quad (1)$$

$$(\alpha + \beta)v = \alpha v + \beta v \quad (2)$$

$$\alpha(\beta v) = (\alpha\beta)v \quad (3)$$

$$ev = v \quad (4)$$

که در آن  $e$  نشان دهنده عنصر یکه  $\mathbb{F}$  تحت عمل ضرب می باشد. اعضای  $V$  را بردار و اعضای  $\mathbb{F}$  را اسکالار می نامیم.

تعریف ۲.۱.۱ فرض کنیم  $A$  یک فضای برداری روی میدان  $\mathbb{F}$  همراه با ضرب  $(x, y) \rightarrow xy$  از

:  $x, y, z \in A$  و هر اسکالار  $\alpha \in \mathbb{F}$  داشته باشیم :

## فصل ۱ تعاریف و مفاهیم اولیه و تاریخچه پایداری

### ۱.۱ مفاهیم مقدماتی از آنالیز تابعی

$$x(y+z) = xy + xz \quad (1)$$

$$(x+y)z = xz + yz \quad (2)$$

$$x(yz) = (xy)z \quad (3)$$

$$\alpha(xy) = x(\alpha y) = (\alpha x)y \quad (4)$$

در این صورت  $A$  را یک جبر<sup>۲</sup> می‌نامیم. جبر  $A$  را تعویض پذیر گوییم، هرگاه به ازای هر  $a, b \in A$  داشته باشیم  $ab = ba$ . همچنین جبر  $A$  را یک دار گوییم، هرگاه عضوی مانند  $e \in A$  موجود باشد به طوری که به ازای هر  $a \in A$  داشته باشیم  $ea = ae = a$ . هرگاه  $\mathbb{F} = \mathbb{R}$  فرض شود،  $A$  یک جبر حقیقی و هرگاه  $\mathbb{F} = \mathbb{C}$  را یک جبر مختلط می‌نامیم.

**تعريف ۳.۰.۱** فرض کنیم  $A$  یک جبر باشد و  $B \subseteq A$ . در این صورت  $B$  را زیر جبر  $A$  گوئیم، هرگاه  $B$  زیر فضای  $A$  باشد و نسبت به عمل ضرب بسته باشد.

**تعريف ۴.۰.۱ (الف)** یک فضای توپولوژیک<sup>۳</sup> مجموعه‌ای است مانند  $X$  که در آن گردایه‌ای مانند  $\tau$  از زیر مجموعه‌های  $X$  که آنها را مجموعه‌های باز می‌نامیم موجود باشد به طوری که در خواص زیر صدق کند:

$$X, \phi \in X \quad (1)$$

$$A \cap B \in \tau, A, B \in \tau \quad (2)$$

$$\bigcup_{\alpha} A_{\alpha} \in \tau, A_{\alpha} \in \tau, \alpha \in I, \text{ آن گاه} \quad (3)$$

که در آن  $I$  مجموعه اندیس گذار دلخواه می‌باشد.

ب) فرض کنیم  $X, Y$  دو فضای توپولوژیک بوده و  $f$  نگاشتی از  $X$  به توی  $Y$  باشد. در این صورت

---

Algebra<sup>۱</sup>  
Topological space<sup>۲</sup>

گوئیم  $f$  پیوسته است اگر به ازای هر مجموعه باز  $V$  در  $Y$ ,  $f^{-1}(V)$  مجموعه بازی در  $X$  باشد.

**تعریف ۱.۱.۵** فرض کنیم  $X$  یک مجموعه باشد، در این صورت تابع  $d : X \times X \rightarrow \mathbb{R}$  را یک

متر گوییم، در صورتی که به ازای هر  $x, y, z \in X$  شرایط زیر برقرار باشد:

$$1) d(x, y) \geq 0, \quad x, y \in X$$

$$2) \text{اگر } x = y \text{ آنگاه } d(x, y) = 0$$

$$3) d(x, y) = d(y, x)$$

$$4) d(x, z) \leq d(x, y) + d(y, z)$$

$(X, d)$  را یک فضای متریک<sup>۴</sup> می‌نامیم. همچنین متر  $d$  را یک متر پایا بر  $X$  گوئیم اگر

$$d(x + z, y + z) = d(x, y) \quad (x, y, z \in X).$$

**تعریف ۱.۱.۶** فرض کنیم  $X$  یک فضای برداری باشد. در این صورت یک نرم<sup>۵</sup> روی  $X$

تابع حقیقی مقدار  $\rho$  روی  $X$  است بطوری که در شرایط زیر صدق کند:

$$\text{الف) به ازای هر } x \in X, \rho(x) \geq 0$$

$$\text{ب) به ازای هر اسکالر } \alpha \text{ و هر } x \in X, \rho(\alpha x) = |\alpha| \rho(x)$$

$$\text{پ) به ازای هر } x, y \in X, \rho(x + y) \leq \rho(x) + \rho(y)$$

$\rho$  یک نرم بر  $X$  می‌باشد اگر علاوه بر شرایط فوق در شرط زیر نیز صدق کند:

$$\text{ت) اگر } x = 0 \text{ آنگاه } \rho(x) = 0$$

نرم را معمولاً با نماد  $\|\cdot\|$  نشان میدهیم. یک فضای برداری همراه با یک نرم  $\|\cdot\|$  را یک فضای

نرمدار می‌نامیم. نرم  $\rho$  را یک نرم جبری<sup>۶</sup> روی  $X$  گوییم اگر

Metric space<sup>۴</sup>

Semi-norm<sup>۵</sup>

Algebra-norm<sup>۶</sup>

## فصل ۱ تعاریف و مفاهیم اولیه و تاریخچه پایداری

### ۱.۱ مفاهیم مقدماتی از آنالیز تابعی

$$\rho(xy) \leq \rho(x)\rho(y) \quad (x, y \in X).$$

زوج  $(A, \rho)$  را که در آن  $A$  یک جبر و  $\rho$  یک نرم جبری روی  $A$  است جبر نرمندار<sup>۷</sup> می‌نامیم. هر فضای نرمندار را می‌توانیم به عنوان یک فضای متریک در نظر بگیریم که در آن فاصله بین هر دو نقطه  $x$  و  $y$  یا  $d(x, y)$  همان  $\|x - y\|$  است و توپولوژی آن را توپولوژی حاصل از نرم یا توپولوژی یکنواخت<sup>۸</sup> می‌نامیم.

**تعریف ۱.۱.۱** فرض کنیم  $d$  یک متر بر  $X$  باشد. در این صورت دنباله  $(x_n)_{n \in N}$  در  $X$  یک دنباله کشی<sup>۹</sup> است اگر به ازای هر  $\varepsilon > 0$  عدد صحیح  $N$  چنان نظیر باشد که اگر  $n, m \geq N$  آن گاه

$$d(x_n, x_m) < \varepsilon$$

**تعریف ۱.۱.۲** فرض کنیم  $A$  یک جبر مختلط روی میدان اعداد مختلط باشد و یک نرم بر  $A$  موجود باشد که  $A$  را به یک فضای خطی نرمندار بدل کرده و در نامساوی ضربی

$$\|xy\| \leq \|x\| \|y\| \quad (x, y \in A).$$

صدق کند بعلاوه اگر  $A$  با متر

$$d(x, y) = \|x - y\| \quad (x, y \in A).$$

تام باشد (هر دنباله کشی در  $A$  به عضوی از  $A$  همگرا باشد). یعنی  $A$  یک فضای باناخ باشد، آن گاه  $A$  را یک جبر باناخ<sup>۱۰</sup> می‌نامیم.

**تعریف ۱.۱.۳** فرض کنیم  $X$  و  $Y$  دو فضای نرمندار باشند. در این صورت مجموعه تمامی نگاشتهای خطی و کراندار از  $X$  به  $Y$  را با  $(X, Y)_B$  نشان می‌دهیم، با اعمال جمع و ضرب

normed-algebra<sup>۷</sup>

uniform topology<sup>۸</sup>

Cauchy sequence<sup>۹</sup>

Banach algebra<sup>۱۰</sup>

## فصل ۱ تعاریف و مفاهیم اولیه و تاریخچه پایداری

### ۱.۱ مفاهیم مقدماتی از آنالیز تابعی

اسکالر زیر  $B(X, Y)$  به یک فضای برداری تبدیل می شود:

$$(\alpha\Lambda)(x) = \alpha \cdot \Lambda(x), \quad (\Lambda_1 + \Lambda_2)(x) = \Lambda_1 x + \Lambda_2 x, \quad (x \in X, \alpha \in \mathbb{F}) .$$

و در حالت خاص  $\mathbb{F} = \mathbb{C}$ ،  $X = Y$  نشان می دهیم و در حالتی که  $\mathbb{F} = \mathbb{R}$  یا

$B(X, \mathbb{F})$  را با نماد  $X^*$  نشان میدهیم. که به آن فضای دوگان  $X$  گوییم

**قضیه ۱۰.۱** فرض کنیم  $X$  و  $Y$  دو فضای نرمدار باشند به ازای  $\Lambda \in B(X, Y)$  تعریف می

کنیم

$$\|\Lambda\| = \sup\{\|\Lambda x\|_Y : x \in X, \|x\| \leq 1\} .$$

با این تعریف  $B(X, Y)$  یک فضای نرمدار است و در صورتی که  $Y$  باناخ باشد،  $(X, Y)$  نیز باناخ می باشد.

□

برهان: به مرجع [۱۴]، قضیه ۴.۱ مراجعه شود.

**قضیه ۱۱.۰.۱** به ازای تبدیل خطی  $\Lambda$  از فضای خطی نرمدار  $X$  به فضای خطی نرمدار  $Y$ ، هر یک از سه شرط زیر دو شرط دیگر را ایجاب می کند.

الف)  $\Lambda$  کراندار است ( $\|\Lambda\| < \infty$ ):

ب)  $\Lambda$  پیوسته است؛

پ) در یک نقطه از  $X$  پیوسته است

□

برهان: به مرجع [۱۵]، قضیه ۴.۵ مراجعه شود.

**قضیه ۱۲.۰.۱** اگر  $A$  یک جبر باناخ با یکه  $e$ ، و برای هر  $x \in A$  داشته باشیم  $1 < \|x\| < \infty$ ، و  $G$  مجموعه عناصر معکوسپذیر جبر باناخ  $A$  باشد آن گاه

الف)  $e + x \in G$

$$\|(e - x)^{-1} - e - x\| \leq \frac{\|x\|^2}{1 - \|x\|} \quad (\text{ب})$$

پ) به ازای هر همیختی مختلط  $\varphi$ ، بر  $A$  داریم  $1 < |\varphi(x)|$ .

برهان: به مرجع [۱۵]، قضیه ۳.۱۸ رجوع کنید.  $\square$

تعریف ۱۳.۱.۱ فرض کنیم  $A$  و  $B$  جبرهایی روی میدان  $\mathbb{F}$  باشند. یک همیختی <sup>۱۱</sup> از  $A$

به توی  $B$  نگاشتی خطی مانند  $\varphi$  است بطوری که:

$$\varphi(xy) = \varphi(x)\varphi(y) \quad (x, y \in A)$$

در صورتی که  $B = \mathbb{C}$  و  $\varphi \neq 0$ ، گوئیم  $\varphi$  یک همیختی مختلط می‌باشد. اگر  $\varphi$  دوسویی باشد آن

گاه آن را یکریختی <sup>۱۲</sup> از  $A$  بر روی  $B$  می‌نامیم و می‌گوییم  $A$  و  $B$  یکریختند.

تعریف ۱۴.۱.۱ فرض کنیم  $X$  یک فضای برداری روی  $\mathbb{C}$  باشد یک برگشت خطی <sup>۱۳</sup> روی

$\alpha \in C$  از  $X \rightarrow x^*$  به طوری که به ازای هر  $x, y \in X$  و هر

داشته باشیم:

$$\text{الف) } (x + y)^* = x^* + y^*$$

$$\text{ب) } (\alpha x)^* = \bar{\alpha}x^*$$

$$\text{پ) } (x^*)^* = x$$

تعریف ۱۵.۱.۱ فرض کنیم  $A$  یک جبر روی میدان  $\mathbb{F}$  باشد. یک برگشت جبری <sup>۱۴</sup> روی  $A$ ،

یک برگشت خطی روی  $A$  است بطوری که:

$$(xy)^* = y^*x^* \quad (x, y \in A)$$

homomorphism<sup>۱۱</sup>

Isomorphism<sup>۱۲</sup>

liner involution<sup>۱۳</sup>

algebra involution<sup>۱۴</sup>

## فصل ۱ تعاریف و مفاهیم اولیه و تاریخچه پایداری

### ۱.۱ مفاهیم مقدماتی از آنالیز تابعی

اگر یک برگشت جبری روی جبر  $A$  وجود داشته باشد آن گاه  $A$  را همراه با این برگشت  $\star$ -جبر می‌نامیم.

**تعریف ۱۶.۱.۱** جبر نرمدار  $A$  را یک  $\star$ -جبر نرمدار گوئیم، هرگاه  $A$  یک  $\star$ -جبر بوده و به ازای هر  $x \in A$  در شرط  $\|x\| = \|x^*\|$  صدق کند. به علاوه اگر  $A$  کامل باشد آن گاه  $A$  را  $\star$ -جبر باناناخ می‌نامیم.

**تعریف ۱۷.۱.۱**  $\star$ -جبر باناناخ که به ازای هر  $a \in A$  در شرط  $\|aa^*\| = \|a\|^2$  صدق کند را یک  $C^*$ -جبر می‌نامیم.

**مثال ۱۸.۱.۱** می‌دانیم  $\mathbb{C}$  یک جبر روی  $\mathbb{F} = \mathbb{R}$  یا  $\mathbb{F} = \mathbb{C}$  می‌باشد و تابع قدر مطلق یک نرم بر  $\mathbb{C}$  می‌باشد و برای هر  $x, y \in \mathbb{C}$  داریم  $|xy| = |x||y|$ . پس  $\mathbb{C}$  یک جبر نرمدار می‌باشد و به راحتی می‌توان دید که نگاشت  $x \rightarrow x^* = \bar{x}$  یک برگشت خطی می‌باشد و چون برای هر  $x, y \in \mathbb{C}$  داریم،  $|x| = |\bar{x}|$  و  $|xy| = |\bar{x}\bar{y}|$ . بنابراین  $\mathbb{C}$  یک  $C^*$ -جبر می‌باشد.

**تذکر ۱۹.۱.۱** فرض کنیم  $A$  یک  $C^*$ -جبر با عنصر واحد  $e$  باشد در این صورت با توجه به روابط

$$\|a\| = \|a^*\| \quad , \quad \|aa^*\| = \|a\|^2 \quad (a \in A)$$

می‌توان نتیجه گرفت  $1 = \|e\| = \|e^*\|$ . همچنین با توجه به روابط

$$(a^*)^* = a \quad , \quad (ab)^* = b^*a^* \quad (a, b \in A)$$

باقرار دادن  $b = e^*$  و  $a = e$  داریم  $e = e^*$ .

**تعریف ۲۰.۱.۱** فرض کنیم  $(X, d), (Y, \rho)$  فضاهایی متری باشند. اگر  $X \subseteq E$  و  $p \in E$ ،

$f : E \rightarrow Y$  : آن گاه گوییم  $f$  در  $p$  پیوسته<sup>۱۵</sup> است اگر استلزم زیر برقرار باشد

<sup>۱۵</sup>continuous

## فصل ۱ تعاریف و مفاهیم اولیه و تاریخچه پایداری

### ۱.۱ مفاهیم مقدماتی از آنالیز تابعی

$$\forall \varepsilon > 0 \quad \exists \delta > 0 \quad (x \in E, d(x, p) < \delta \Rightarrow \rho(f(x), f(p)) < \varepsilon).$$

$f$  را بر  $E$  پیوسته گوییم، اگر در هر نقطه  $E$ ، پیوسته باشد.

**تذکر ۱۱.۱.۱** فرض کنیم  $A$  یک  $C^*$ -جبر باشد. اگر  $a^* \rightarrow a$  یک برگشت خطی از  $A$  بتوی باشد، آن گاه چون برای هر  $a \in A$  داریم  $\|a\| = \|a^*\|$ ، لذا با فرض اینکه  $p \in A$  عنصری دلخواه  $A$  باشد،  $\varepsilon > 0$  مفروض باشد داریم

$$\|x^* - p^*\| = \|(x - p)^*\| = \|x - p\| \quad (x \in A).$$

لذا با فرض  $\varepsilon = \delta$  استلزم تعریف ۱۱.۱.۱ برای  $p$  برقرار می باشد و چون  $p \in A$  دلخواه می باشد درنتیجه  $a^* \rightarrow a$  بر  $A$  پیوسته است.

**تعریف ۲۲.۱.۱** عنصر  $u$  واقع در  $-A$ -جبر  $A$  را هرمیتی<sup>۱۶</sup> گوییم اگر  $u^* = u$ . مجموعه شامل تمام عناصر هرمیتی  $-A$  را با  $A_{sa}$  می دهیم. با توجه به تذکر ۱۹.۱.۱، عضو یک دار(واحد) هر  $-A$ -جبر یک عنصر هرمیتی است. همچنین با توجه به اینکه برای هر عدد حقیقی  $a$  در  $-A$ -جبر  $C$  داریم  $a^* = \bar{a} = a$  لذا تمام اعداد حقیقی در  $-A$ -جبر  $C$  هرمیتی اند.

**تعریف ۲۳.۱.۱** فرض کنید  $e$  عنصری گه و  $A^{-1}$  مجموعه عناصر معکوس پذیر  $-A$ -جبر  $A$  باشند. عنصر  $a$  در  $-C^*$ -جبر  $A$  را مثبت گوییم، اگر  $a$  هرمیتی و شامل اعداد حقیقی نامنفی باشد.  $\sigma(a) = \{\lambda \in C : a - \lambda e \in A - A^{-1}\}$

**تعریف ۲۴.۱.۱** فرض کنیم  $e$  عنصر یک دار  $-A$ -جبر  $A$  باشد. در این صورت عنصر  $u$  واقع در  $-A$ -جبر  $A$  را یکه‌ای<sup>۱۷</sup> گوییم اگر  $uu^* = u^*u = e$ . با توجه به تعریف فوق عناصر  $1_{-i}, 1_i, 1_{-1}$  در  $C$  با  $e = 1$  یکه‌ای هستند.

Hermitian<sup>۱۶</sup>  
Unitary<sup>۱۷</sup>

**تعریف ۲۵.۱.۱** فرض کنیم  $A$  یک  $C^*$ -جبر با عنصر یک  $e$  دارد. در اینصورت مجموعه تمام عناصر یگهای  $C^*$ -جبر  $A$  را با  $U(A)$  نشان می‌دهیم. بعبارت دیگر

$$U(A) = \{a \in A : aa^* = a^*a = e\}.$$

با توجه به خواص  $C^*$ -جبر  $A$ ،  $U(A)$  یک گروه با عمل ضرب می‌باشد که به آن گروه یکانی<sup>۱۸</sup> می‌گوییم.

**مثال ۲۶.۱.۱** با توجه به اینکه  $\mathbb{C}$  یک  $C^*$ -جبر با  $1 = e$  می‌باشد داریم:

$$U(\mathbb{C}) = \{u \in \mathbb{C} : uu^* = u^*u = 1\} = \{u \in \mathbb{C} : u\bar{u} = \bar{u}u = 1\} = \{u \in \mathbb{C} : |u| = 1\}.$$

$U(\mathbb{C})$  را با نماد  $S^1$  نشان می‌دهیم.

**قضیه ۲۷.۱.۱** هر عنصر  $a$  از  $C^*$ -جبر  $A$  را می‌توان به صورت ترکیب خطی و متناهی از عناصر یکهای در  $A$  نوشت.

□ برهان: به مرجع [۶]، قضیه ۴.۱.۷ رجوع کنید.

**تعریف:** فرض کنیم  $(A, *)$  و  $(B, *)$   $C^*$ -جبر باشند.  $*$ -همریختی  $\varphi$ ، یک همریختی از  $A$  بتوی  $B$  است به طوری که

$$\varphi(a^*) = \varphi(a)^* \quad (a \in A).$$

به علاوه اگر  $\varphi$  یک دوسویی باشد، آن گاه نگاشت  $A \rightarrow B : \varphi$  را یکریختی  $C^*$ -جبر می‌نامیم.

**مثال ۲۸.۱.۱** با در نظر گرفتن  $C = B = A = \mathbb{C}$  به وضوح،  $A$  و  $B$  جبرهایی روی میدان حقیقی و مختلط می‌باشند و نگاشت همانی  $\varphi$  از  $A$  بتوی  $B$  با ضابطه  $\varphi(a) = a$  یک همریختی می‌باشد و با قرار دادن  $a^* = \bar{a}$  برای هر  $a \in A$  و  $b^* = \bar{b}$  برای هر  $b \in B$ ، داریم  $\varphi(a^*) = (\varphi(a))^* = \bar{\varphi(a)} = \bar{a}$ . لذا

Unitary group<sup>۱۸</sup>